

VOL. II. NO. 41 NEW YORK, MARCH 27, 1890

PRICE TEN CENTS.

Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒՆ

ՆԻՒ ԵՈՐԲ, ՄԱՐՏ 27 1890

ԳԻՆԸ ՏՈՒՐ ԱՆԻՔ

ԱՏԵՆԱԽՈՍՏՈՒԹԻՒՆ Տ. ՍԵՎԱՏԵԱՆԻ

Պոր խոսեցաւ Արքայ վարդապետին
Նախապետութեան տարեգրաւոր
Էմանուէլին մէջ

Դարձեալ մեր ուշադրութիւնը
գրեմք, այն ժամանակակից վրայ
երբ Հայ ազգին պատմութեան ամե-
նագլխաւոր գեղեցիկէն մին պատա-
հեցաւ: Պատկերացնեմք մեր մտայ
տալիս Հայութեան ունեցած վիճակին,
5րդ դարու մէջ, յիշեմք Արշակուն-
եաց հզօր տէրութեանց կործանու-
մը և Հայաստան աշխարհին Յոյն և
Պարսիկ միապետութեանց միջև բա-
ժանումը: միապետութեանց նայն դարու
մէջ Քրիստոնէութեան լուսով և ազա-
տութեան սիրով վառեալ առաքելի
ժողովրդեան մը, երկու դարու ինք
նախապետութեանց լուծին ներքեւ ճնշաւ
վիճակը: երկուսիցեւոր թէլ դարուց ի
դարս արմատացած կապալաւորութեան
խառնը ինչ խորանարդ դաւեր կը
լարէր զեռանին Քրիստոնէութեան
լուսոյն գէղմ, բերեմք մեր աչաց տալիս
այս ամէնը, որպէսզի կարող ըլլամք
բոտ արժանայն գնահատել այն յի-
շատակին մեծութիւնը, զոր այսօր
եկած եմք հոս տեսնել: Քրիստոնէու-
թեան ծաղումը մինչ ցժամանակին
Արքայեանին տեսած էին շարս ու կէս
դարեր, բայց տակաւին մարդկու-
թեան մէջ կը յաղակին գնաղան
կրօնական և քաղաքական վիճեր: Արեւ
ելեան և Արեւմտեան մեծ կայսրու-
թիւնները սոյնպիսի ներքին և ար-
տաքին յաղմուքներով օր ըստ օրէ
կործանման դրան կը մօտենային: Իսկ
սաղին՝ փոքր Ասիայ մէջ Թուրքոմեայ
սերունդը իւր քաղաքական ազա-
տութեան և արքայական փառքին
մերկացած, հետի Արեւմտեան աշխար-
հի կրօնական վիճերէն և քաղաքա-
կան փառասիրութիւններէն, կը ցան-
կար խաղաղութեամբ ապրիլ Պարսկա-
կան զերի խառնութեան ներքեւ, ա-
ռաքեալներու: Թաղէտի և Բարձր
գլխավոր ձեռքով հաստատուած, ուղ-
ղափառ եկեղեցւոյ կապովը տնիսկի
մնալ, Մէկ խոսքով հաստատարիմ մնալ
այն հաւատոյն որ հիմն պիտի ըլլար
ազազայ սերնդոց լուսաւորութեան
և յառաջդիմութեան: Բայց աւա՜ղ,
տակաւին մեծ փառք մը կըստա-
նար Հայութեան նայն խիզ դոյու-
թեան:

Պարսկական մոգականութեան
անյաղաք ճիւղին տնիսկար գոր-
ծելու վրայ էր գէղ յայտ նպատակն,
մերթ փաղաքանքով և հրապոյրնե-
րով և մերթ փաղաքանքով և տնիսկ-
արով:

Թուրքեամբ: Ներդաւիտ լուսաւորու-
թիւնն լաւ համարուած էր որ քա-
ղաքականապէս իւր ճիւղներուն մէջ
գտնուող սոյն ազգն, և մինչեւ ցայն
դար կենդանի մնացած Հայկայ ա-
նունն գլխավորն աշխարհիս երեսն
սրբելու միակ միջոցն էր խղճ Քրիս-
տոսի եկեղեցւոյ կոչումը: այն կապը
որ էր հիմն ուղիղ հաւատոյ և միակ
միջոց բարոյքման մարդկային ընկե-
րական կենաց, և փոխադրել նորա
տեղ մոգութեան պիտի կրօնքը այն
սրտերուն մէջ որք իրենց նախադար-
արեան շնորհիւ Քրիստոնէութեան
լուսով արդացած էին:

Եւ իրօք հասաւ այն սղեւաւի
օրը: Յաղկերս Բ. միապետ Իրանեան
կայսրութեան, սոյն միջոցիս իւր գրա-
ցի ազգաց վրայ տարած յաղթութիւն-
ներով գոռոզացած, և մի քանի ու-
րացեալ Հայ նախարարներէ և իւր
Միշրներէն հաղարարեալն թէ կա-
ղաւորուած կորուշ բառնալ Քրիստոնէ-
ութիւնն աշխարհի երեսն և ընել
մոգութիւնն տիրող կրօնք և Պարս-
կութիւնն տիրող պետութիւն:

Սկիզբն ըլլաւ այս յանդու գն
ձեռնարկին, ահա կը հասնի Հայաս-
տան մի կայսրական հրապարակ
որ էր յանդիմանել զքրիստոնէութիւն
իրեւ տու հաւատք, և կըստարաւս-
րէր ամէն քրիստոնէայ հպատակներ
յարիլ մոգականութեան, ազատաւոր
տանջանք և մահ ամէն տնիսկ որք
պիտի հակառակին սոյն հրամանին:
Մեծ փորձութիւն ահա զինն փորձ-
ը մնար Հայկայ որդւոց որոշել թէ
լա՜ւ էր դառնալ լուսոյ տաճարէն հե-
թմաւորութեան և սղեւութեան վերա-
պը, և կամ սղեւաւորել իրենց ար-
եամբ այն հաւատքն ու լեզուն որք
պիտի ըլլային միակ ժառանգ և միա-
թարութիւն իրենց ազազայ յերդե-
հան: Եւ շատ չի վարանեցան որո-
շելու այս մահաւ և կենաց խնդիրը,
ժողովեցան Աշտաղատ քաղաքին մէջ
ամէն մեծամեծը և զխաւսը, երեցը
և աշխարհականը, տանու տնարք և մի
առնայն բանիւ ուխտեցին մինչեւ ցկեր-
ջին կաթիլն իրենց արեան հաւատա-
րիմ մնալ իրենց հաւատոյն և եկե-
ղեցւոյ, և իրենց պատասխանն առ
ամբարիշտ արքայն վերջացուցին սա
վսեմ խոսքերով:

«Յայտմ հաւատոյ գմիզ ոչ ոք կո-
րէ խախտել, ոչ հրեշտակք և ոչ մար
դիկ, ոչ սուր և ոչ հուր, ոչ ճուրջ
զաւենայն ինչ և են դառն տան-
ջանք: . . . Ապա եթէ յետ այս մե-
ծի վկայութեան այլ ինչ հարցանես,
տեսիկ կամք, սուր բո և պարա-
նոցք մերս:

Բայց համայն ազգութեան սոյն
նուիրական ուխտը կատարող մը պէտք
էր: առաջնորդ մը պէտք էր այն
66000 ին սրբ սիրով և յոժարու-
թեամբ իւրեանց ազգին կենեքերը
զոհելու պատրաստուած էին: ախոյ-
եան մը պէտք էր յանդիման երե-
ւոյն այն անհամար բանակին որ եկած
էր ընելու սրով և հրով, ինչ որ կեղ-
ծիք և սպառնալիք չէին յաջողած
կատարել: մէկ խոսքով աներկիւղ
Քրիստոնէայ մը պէտք էր, օրինակ
տալու իրեններուն և աշխարհի, թէ
մարդկութեան և Քրիստոսի ճշմարիտ
ծառայ մը ինչպէս պէտք է նահատա-
կիլ իւր ազգի և կրօնքի փրկութեան
համար:

Այդ եղաւ վարդապետ. այդ քաջ
զօրավարն Մամիկոնեան որուն սէրն և
երջանիկ յիշատակը այսօր կենացնէ
ամէն Հայու սիրտ:

Քրիստոսի թաւականին հօ ղդ
տարուան յունիս ամսոյ երկրորդ օրն
եղաւ այն հրաշալի օրը, երբ Արա-
րատ աշխարհի եռանդուն և քաջա-
սիրտ զաւակաց արիւնով պիտի ներ-
կուէր Աւարացի ընդարձակ դաշտն,
յաւէտ գիտցնելու համար աշխարհի
թէ Հայն կը սիրէ ապրիլ իրեւ Հայ, և
եթէ դուրս գինն ըլլայ նոյն ինքն
մա՜հ:

Եւ երբ սոյն անմուտնալի առուր
լուսոյ արքայն իւր վերջին ծիրանե-
գոյն ճառագայթներով յետին մնաք
բարեաւ կը մաղթէր վեհն Արարա-
տայ աղեւոր գաղաթին, ապին Տըզ-
մուտ գետի ափանց մօտ արին վար-
դանայ և իւր հետ 1036 վկայներու
արիւնլուսոյ մարմիններ փռուած կը
կենային: ալ ևս չէին ապրիլ այն
հակառակ որք օրն իրուն ջարդ և սար-
սափ տուած էին Պարսից բանակին:
կարծես նուիրական պարտականու-
թիւնն կատարելէ ետք՝ դացած էին
վայելելու պսակ նահատակութեան և
փառք յաւիտենական: Բայց տակա-
ւին մէկը թերեւս պիտի կարենար
կարող ալ նոյց ցյալ խառն կնքեալ
չրթանց վրայ. սա վսեմ խոսքը: «Քաղ-
ցր եղի մեղ մեռանիլ ի փրկութիւն
եկեղեցւոյն Քրիստոսի և տանն Թոր-
դոմայ:

Ինչ մեծ և հիտաքանջ օրինակ
անձնուրացութեան և առաքելու-
թեան ինչ հոգի արգար և սէր քրիս-
տոնավայել:

Օրհնեալ ըլլան գոքա որք իրենց
սոյն հաստատամտութեամբ Հայու-
թիւնն կորստեան փրկեցին: օրհնեալ
ըլլայ անոնց յիշատակը որք իւրեան
քաղցրիկ կենեքերը յոժարութեամբ

զոհելով դարուց ի դարս մինչեւ մեզ
հասուցին այն զոր այսօր ունիմք: ախ
ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ և ԵԿԵՂԵՑԻ:

Կայ Հայ մը որ կարենայ մերթել
իւր սէրը այսպիսի քաջերէ որոց նման-
ներն շատ քիչ անգամ պատահած են
աշխարհիս պատմութեան մէջ:

Կայ Հայ որ կարենայ ըսել թէ
ինք չի պարտիլ իւր գոյութիւնն իւր
մարդ քրիստոնէայ և լուսաւորեալ
այն քաջերուն որք իրենց անմեղ ար-
իւնն թախեցին ալք սուրը նպատա-
կին համար:

Կայ Հայ մը որ չի համարձակի
իւր անձին և իւր ազգին ամենամեծ
փառք, փառք մը սեպել իւր նախա-
հարց այս վսեմ և առաքելի գործ:

Ո՛չ, չ'կայ, և թող չըլլայ յա-
ւիտեան, զի ճշմարիտ Հայն գիտէ
արդարութեամբ գնահատել իւր նախ
նեաց մեծագործութիւնները, և ծա-
ռայել իւր հայրենեաց այնպիսի ոգ-
ւով որպէս ծառայեցին իրեն նա-
խահարք:

Աւարացի դաշտին մէջ վարդա-
նայ և իւր ընկեր նահատակաց գե-
րեզմանին վրայ հոյակապ շիրիմ մը
մինչեւ 19րդ դարու վերջին տարի-
ներն կեցած չի պիտի ըլլար, բայց
կը կենայ և պիտի մնայ մինչեւ յա-
ւիտեան այն աննիթական կոթողը
որ իրեն հիմն ունի ամէն Հայու
սիրտ ու կը բարձրանայ մինչեւ եր-
կինք, և որ վարդանանց անմուտ-
նալի պատմութեան հետ իւր վրայ
կը կրէ սա տողեր:

«Որքի՛ Հայկայ, մի՛ թողցես հե-
թմաւորաց պղծել գեղեղեցին Քրիս-
տոսի և գտունն Թորգոմայ, զի դո-
քա դին են արեան նախահարց քոց
քաջաց, և դոքա լիցին յաւէտ փառք
և պարծանք Հայութեան»:

ՇՈՒՄԼԱ, 28 Փետր:

Տեղեւոյ Արարատեան ընկերու-
թիւնն ամսոյ 21ին մի Դատերական
նեղակցութեամբ տուաւ ի նպատակ
իւր և որական փորձարանին: Ներկայաց-
ուած նիւթերն էին, Մեծն Ներսէսի
ողբերգութիւնն Հայ լեզուաւ և «Քա-
թմաւորաց պղծել գեղեղեցին» քաղաքիս
Հայ երիտասարդք սքանչելապէս կա-
տարեցին իրենց դերերն և ներկայք
ահագաղտ ծախաւարեցին:

(Արմէնիա)

Յան Տիկին—(Առ աղախինն) Ք'ա,
այս ինչ է որ ամսուն վրայ կը տես-
նեմ:

Աղախինք— Ինչ քնեմ: կատուն
միշտ վրան կ'ելնէր, ալ ճարս հատնե-
լուն՝ ամսուն վրայ քիչ մը «խոտ-
տալ քոնցի» ալ հիմայ վրան չ'ենէր:

The Azadontian

Խմբագրապետ

ՕՍԿԱՆՅԱՆ

Editor-in-Chief,

OSCANYAN,

Կը հրատարակուի առ այժմ ամէն հինգշաբթի օրեր իւր յատուկ տպարանէն, Թիւ 100 Սէնթըր փողոց, Նիւ Եորք, Ն. Ե.

ՆԻՒ ԵՈՐԻՔ, ՄԱՐՏ 27

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ամենուն բացայայտ լինելու է թէ լրագրի մը հրատարակութիւնը եկամուտի կը կարօտի. և որովհետեւ ասանկ մէկ ձեռնարկութիւն մը առանց դրամի անկարելի է յառաջ տանիլ, մեծ գոհարութիւններ կը կրկնէ մեր Պատ. բաժանորդաց անհապրկութեամբ այս մասին:

Արդ՝ կ'աղաչեմք որ իրենց բաժանորդագրութեան գինն մեզ ուղարկեն անյապաղ, որպէս զի ձեռնարկութիւնն իսկ կարենամք վայելուչ կերպիւ գործադրել, պակասութիւնն լեցնել և մեզադրոնք տղատիլ. ապա թէ ոչ պիտի պարտաւորեմք գաղբիլ իրենց թերթը կրկնել. ասի ստիպուած ենք ընելու՝ միայն մեր կացութիւնը ըմբռնելու համար: Աղաչանքն իսկոյն կատարելը ամենափոքրիկ զոհողութիւն մըն է որ պիտի ընեն բաժանորդը, աղագային պիտոյքը, պարտքը և պատիւը ի նկատի առնելով:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԵՐԿՐՈՒԹԻՒՆ

Յայտնապէս ընդհանուր բերկրութեան չըջնի մը մէջ կը գրտնուինք: Վարդանանց տօնախմբութիւնը առիթ եղած է այս ընդհանուր բերկրութեան թուրքիայէ դուրս ամեն ուրեք, ուր հայ կը գտնուի, աճապարած է այս գերեզմանոց տօնախմբութիւնը մեծ եռանդով կատարել: Կալիֆթա, Զուլա, Թիֆլիս, Փարիզ, Լոնտոն և Մանչեսթըր փառաւոր հանգեաներ, պարտհանգեաներ, դաշնակ և ճառեր տըրուած են ի շնորհս աղգին: Մեք ևս անոնցմէ վար չի մնացինք Զօրավարին յիշատակը ըստ պատշաճի կատարելով քիւն Եօրք, ուր իսթըն Ընթարձակ սրահն խոնարած էր գաղթականօր, և ուր աղգասիրական հոգեով բոլորքեալ ճառեր խօսուեցան:

Այս տօնախմբութեան մէջ որ աստիճան աղգասիրութեան ոգի տիրելն, ներկայ չգտնուողաց գաղափար մը տալու համար այսօր հրատարակեմք Մեծ. Այվատի ճառը որ նոյն երեկոյ ար-

տասնունեցաւ անդ: Ըսել է որ ամէն ուրեք աղգասիրութեան եռանդն ծաւալած է այս առթիւ: Թէ որ Պօլսոյ և Զմիւռնիոյ մէջ Վարդանանց տօնախմբութիւնն անուամբ չէ կատարուած, ասկէ ըմբռնելու չեմք թէ աղգասիրութեան հոգին թուրքիոյ ժողովուրդին մէջ անտարբեր եղած է կամ թմրած մնացած: Ընդհակառակն նոքա ևս մասնակցած են այս ընդհանուր տօնախմբութեան, առանց աղգային կիւցաղնոյն անունը յիշելով: Սորա պատճառ յայտնի բան մըն է, Հայ Զօրավարի մը և խել մը Հայոց զոհ լինելն վստահայրենաց յիշատակիլն շատ ծանր գալուն տաճկաց ականջին և մահացու մեղք համարվելուն՝ հարկաւ զանց առնուած է: այսու ամենայնիւ աղգասիրական եռանդն ուրիշ կերպիւ յայտնուած է: Երկու մեծաշուք պարահանգեաներ արուած են ի նպատակ աղգին: մին ի Բերայ յանուն «Միացեալ ընկերութեանց Հայոց» և միւսն ի Զմիւռնիա ի նպատակ «Աղգ. Հիւանդանոցի Զմիւռնիոյ»:

Իրր սարսոյց աղգասիրութեան՝ աս երկու պարահանգիտոց միոյն միջոցաւ 900 ոսկի և միւսին 300 ոսկի է ձեռք ձգուած, ի նպատակ աղգային բարեգործութեանց: Բաց ի սոցանէ Ունճեան երկու եղբայր մասնաւոր շնորհն ալ դուրս թեան և գոհութեան արժանի բան մըն է յիշատակելու որով փառաւորելու և մը խիթարվելու եմք ամէնքս ալ, նաև այս երկու պարահանգիտաց ինչ չքեղութեամբ և պայծառ կերպիւ կատարուած լինելն ուրիշ ապացոյց մըն է աղգասիրական ոգոյն որ հոն ալ տեղացած է: Մերայնոց ճիշդ գողափար մը տալու գիտաւորութեամբ «Արեւելք» լրագրէն քաղելով կարտատպինք նոցա նկարագրութիւնք, որպէս զի կարողանամք ըմբռնել այն երկու քաղքի Հայ երիտասարդաց թափած ճիգն և յայտնած եռանդն ի սէր և յօգուտ աղգին:

Արդարեւ այս ներարագրութիւնք աչքէ անցունելու արժանի երկասիրութիւնք են՝ և մեզ պատիւ կը բերեն, յայտ առնելով թէ գրականութիւնը քիչ ժամանակի մէջ շատ ծաղկած է մեր աղգին մէջ, մասնաւորապէս լրագրական արհեստն որ ինքնին ուսում մըն է: Լրագրագետութիւնը գիւրին պաշտօն մը չէ. պէտք է որ խմբագիր մը հմուտ, գիւտնապէս, զգաւոր, կարի խոհեմ և ողջամտ անձ մը լինի: Այս հանքումներ չուտով ձեռք չեն ձգուիր. երկար ծառայութիւն և ուսումնասիրութիւն կը պահանջեն. ուստի ամեն ուրեք աղգային մամուլ արդի յաջողութիւնը զորանաց արժանի է, քանզի մեր աղգային թերթերը կարող են առ հասարակ շնորհօք բաղդատուիլ ամէն լուսաւորեալ աղգաց թերթերու հետ: Բայց ասոր ալ չի զարմանամք, մեր աղգային յատկութիւնն է որ մեզ յաջողակ կընէ, Հոս՝ խել մը երկտասարդք կան որ զինակրթութեան վարժութեան կը հետեւին: Օր մը իրենց մարդիկն հանդիպելով, նոր հարցուցի թէ գոհարութիւն

կը քաշէ՞ թէ ոչ, իւր աշակերտաց կողմանէ: «Ամենեւին» պատասխանեց բարեկամս, «շատ զարմանալի ընդունակութիւն կը յայտնեն, անանկ որ լեզուս լուս պէս, անյապաղ լեզուս պիտի մակարեն»:

Այո՛, Հայու աղան ընդունակ է ամէն բանի: «Հէմ թագը» կէլիւ հէմ թօմ պայա»:

Ուստի՛ չը զարմանամք նոցա յաջողութեան լրագրութեան մէջ: Այս հոնգիտաց իւր կարագրութիւնք՝ երրորդ աչքէ անցունին՝ պիտի խոստովանուի թէ հոս տեղի լրագրք (րիփութը) անգամ մերիններն չեն գերազանցեր: Ասիկայ մեզի քիչ պատիւ չէ, Հայու տղան կիրնայ կենէ, բայց վերջապէս կը յաջողի: Անգլիացեաց համար կըսեն թէ՛ այնքան ինքնահաւան են որ՝ պատերազմի մէջ յաղթուած լինելին չեն ըմբռներ: Նմանապէս հայու աղան, բանէ մը չի վհատիր:

Մեծ. Մովսէսի մահուան առթիւ Հայկական Միութեան անցեալ կանոնաւոր նիստին մէջ ցաւակցութիւն յայտնուեցաւ և համաձայնութեամբ որոշուեցաւ զայդարձանդիւր և հաշտութիւն նաև Տիկին Մովսէսի անի:

«Տէլի Նիւզ» յօդուածին թարգմանութիւնն որ խոստացած էինք հրատարակել ներկայ թերթիս մէջ, զանց առինք, որովհետեւ զանի հրատարակուած տեսանք «Արմէնիա»ի մէջ ու որոյ վերատպութիւնն կրկնարանութիւն կը սեպնք:

— Երեսիոյ առաջնորդ Միթարեան Գեր. Որդին եպիսկոպոս երէկ հեռագիր մ'ուղղելով առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, կը ծանուցանէ թէ ծերութեան եւ տկարութեան պատճառաւ հրաժարած է պաշտօնէն և վստահ մը քաջուած, ուստի կը խնդրէ որ իւր հրաժարական այս անգամ ընդունուի վերջապէս:

— Ամեն. Տ. Որդին Ս. Պատրիարք Հօր անուան տօնախմբութեանն առթիւ երէկ փետր 20 ընդունելութիւնք կատարուեցան Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ:

— Աղգային ժողովոյ Ատենապետ Ազն. Տր. Թրեաքեան էֆէնտի երէկ փետր. 26) այցելութեան երթալով Գեր. Նար. Պէյ Սրբազանին, հաստատեց թէ լեղաւորակ հիւանդութիւնն անցած է գրէթէ ու Ն. Սրբազանութիւն սկսած է ապաքինիլ:

Բազմութիւն երեսիօրանք ու աղգայինք երէկ նմանապէս այցելութեան գնացին Ն. Սրբազանութեան:

— Սալմաթիոյ Գրասիրական ընկերութիւնը ժամանակէ մ'ի վեր գաղափարաւ վիճակի մը մէջ գտնուելով, իւր գոյից գրամական մասը երկու վաճառականներու քով շահու գրուած էր: Այս օրերս ընկերութեան գլխաւոր անդամը խորհրդակցելով, յիշեալ գումարին հարկը ոսկի Հիւանդանոցի վերաշինութեան յատկացուցած ու Պատ. Հոգարարձութեան յանձնած են, ու մնացեալն, իւր վեց ոսկի, Գալիպոլեան որբանոցին յատկացուցած են: (Արեւելք)

— Մեզ գրուած են Շուշուց, որ այդ քաղաքի թեմական Հայոց դպրոցում տիրուած է ծեծը, և այնպիսի ծեծ, որի նմանը եղել է միայն Փալատիայի ժամանակ:

— Հինգշաբթի, վարդանանց նա հատակների առնի օրը, աշուտականների բանկի թատրոնում Հայ գերատանական խումբը ներկայացրեց «Վարդանանց պատերազմ» ողբերգութիւնը: Ժողովուրդը, ինչպէս միշտ, լցրել էր թատրոնը: Այս

անգամ, համեմատելով ուրիշ անգամների հետ, գերատանները լաւ էին խաղում և բեմը ևս պատշաճաւոր կերպով զարդարւած էր: Տիկին Սաթիւիկին և Պ. Զմիւռնիոյ ժողովուրդը վարձատրուած էր ծափահարութիւններով:

— Ռուսական լրագրի մը հաղորդում են Կ. Պօլսոյ, որ մեր տաղանդաւոր գերատան Աղամեան շատ վատ վիճակի մէջ է: Նա համ հիւանդ է, համ էլ նիւթական նեղ գրութեան մէջ է գտնուում: Կ. Պօլսի հայերը, ի հարկէ, չեն օգնի նրան և Ռուս լրագրի թղթակիցը առաջարկում է դարձեալ Թիֆլիսցիներին նիւթական օգնութիւն հասցնել մեր տաղանդաւոր և այժմ հիւանդ Աղամեանին: (Մշակ)

— «Արեւելք» կը ծանուցանէ թէ փետր. 27ին Օրթոդոքս մէջ անձնատպանութիւն մը կատարուած է: Անձնատպան է Տիկին Մ. Եղեմեան, ամուսին Եղեմեան Յակոբ էֆէնտիի ու զոքանջ վսեմ. Սրբազամ վաշայի: Անձնատպան Տիկինն ինքզինքն կախելով ի գործ դրած է այդ եղբրական խորհուրդ որոյ դործադրութիւնն մեծ տպաւորութիւն թողուցած է ի Պօլսոյ:

Պ. Յ. Ըսթիֆանոյն հարցուցած է թէ կատարութիւնն ուշադրութիւն դառնուցած է «Մանչեսթըր Կարօթի» մարտ 4 թուին մէջ հրատարակուած այն լուրերուն վրայ որք կը պատմեն թուրք գորայ բարբարութիւններն Սերաստիոյ մէջ: Սըր Յէրիոսըն պատասխանելով այս հարցման բաժն է թէ կատարութիւնն այդպիսի բան մը լսած է լրագրէն:

Սերաստիոյ խնդիրն մեր ընթերցողաց ծանօթ է անշուշտ, այդ մասին մենք երկար թղթակցութիւն մը հրատարակեցինք մեր Սերաստիոյ թղթակցէն, «Ազատութիւն»ի 37 թուին մէջ:

«Տէլի Նիւզ» Կ. Պօլսոյ տաճիկ թղթակցին փետր. 26 թուով կը գորէ յիշեալ լրագրին թէ իր նոյ. 7 թիւ նամակն ու նոյն լրագրի «ներկայ կացութիւնն ի թուրքիոյ» վերնագրով խմբագրական յօդուածն տաճիկէն ի Փրանսիէն թարգմանելով, առանձին տետրակի ձեւով, Պօլսա դրուած է «տաճիկական մասնախմբի մը կողմանէ: Այս տետրերն՝ հակառակ ամէն արգելքներու տարածուած է ժողովրդի, մանաւանդ ասֆիւնաւորներ մէջ: Նամակագիրն կրէս նաև թէ այդ տետրերն օրինակներ վրկուած են Սուլթանին:

— Տ. Մ. Մանկատարեան քաղաքէս բացայայտ լինելով՝ Հայկական Միութեան յառաջիկայ նիստին մէջ պիտի խօսի լրագրոյն խմբագրական:

— Վոսթրի մէջ եկեղեցի մը չիւնելու համար մեծ ջանքեր կը լինին: Սարաճեան Արթ. Գալիպոլեան վարդապետ Պօսթըն գնացած է տեղւոյն աղգայնոց մէջ հանգանակութիւն բանալու համար:

— Կ'ըսեն թէ Ամերիկայի թերթ մը խոստացած է Անգլիոյ ժառանգի ամուսնոյն հինգ հազար տոլար նուիրել թէ որ հաճի հարկը բառէ բաղ կացեալ նամակ մը գրել իրեն: Թէև այս մեծ գումար մըն է հարկը բառի համար, այսու ամենայնիւ՝ բան մը ըսել չէ, քանի որ գիտենք թէ ձէյ Կուլտ աճի անձը կարող է ստանալ գրամատուներէ տասը միլիոն տոլար երկու բառի համար թէ որ նոյն բառերը «չէք» մը ներքեւ դնէ:

Նիւարքի մէջ մեծնող Պետիկեան քարերդի երկտասարդքն անունն սխալմամբ Պետրոս հաղորդուած լինելով մեզ, այնպէս հրատարակած էինք վերջերս Այժմ լուր կուտան մեզ թէ հանգուցեղն անունն է Արքազամ եւ ոչ թէ Պետրոս:

ՊԱՐԱՀԱՆԳԻՍ

Ի Ն ՊԱՍՏ

ԱՅԳ. ՀԻՒԱԴԱՆՈՅԻՆ ԶԻՒՆՈՒՆԻՈՅ

— 0 —

ԶԻՒՆՈՒՆԻՈՅ, 31 Յունիս

Հայոց թաղի արեւելեան մէջ ծայրը, ամէն չէնքերէ մեկուսի և բաւական ընդարձակ շրջապատի մը մէջ տեղը բարձրացող Հրապարակեանց վարժարանի հոյակապ շէնքը, որ սովորաբար գիշերային մութին և լուսութեան մէջ իւր թանձր ստուեր կը նշմարուի և որու ճակատը միայն փողոցի լայնութենէն ուր ուրեքն աղօտ իմն կը լուսաւորեն, ամայս 27 ին շարժութիւն կրկնող տարաքին կարգի տեսարան մը կը նշմարէր։ Անոր կրկին յայտնուող այնպէս իմն լուսով ողորդուած էին՝ որ դուրսէն դիտող մը՝ պատահաններու շերտաւոր փակեղէնէն արձակուած լոյսէն գտնուելով լուսավոր ընդարձակ լայնութիւն մը կը կարծէր զայն։ Սովորական անշարժութեան տեղ նոյն պահուն մեծ ոգևորութիւն մը կը թրջէր հոն, ուր քաղցր ամէն կողմէն ևս արագավազ կառքեր թափաղար կը գիւնէին։

Փողոցի դուռը, որու առջև բացաւ հրկին ջահեր յարգ լոյս մը կը սփռէին, մտնելներով ու դուրսելներով զարդարուած էր։ Հաղիւ հազ կառք մը կանգ կ'առնուէր հոն և ահա թեթեւօտ, գիւրաթեք և սեւադեղնաւոր երեսասարկներ, որոց սպիտակ փողկապն ու ձեւանոցները միայն իրենց ամբողջ հարաւին հակապատկեր մը կը կազմէին, ներսէն հասնելով՝ կառքէն դուրս ելնող տիկիները ու օրիորդները վարժարանին վերի յարկը կ'առաջնորդէին։ Ստորին յարկի սենեակները լիցած թաղի տղայ-տղաներ և աղջիկներ խաղաղութեամբ խաղալու կ'առնուէին։ Սանդիկին զուրկը գեղեցիկ իմն զարդաւոր ամբողջութեամբ և գրեզակներով, պանք մէջտեղ վիճակաւ։ Սուրճարանի պատկերը գետնուած էր։ Իսկ վերջը՝ լայնատարած սրահը, ինչպէս և կից սենեակներու մէջ մեծազիւ հայելիներ պատկեր կը ծածկէին, երկնաւոր գույնի գուլպան որ պատահանները խորհրդաւոր իմն կը վարդապէսէին, և բազմաթիւ չորհրդաւոր հայելիներու լոյսը կը ցոլար այս հայելիներու և ոսկեզօղ բազմապատկեր ու բազմաթիւ սենեակներու վրայ։

Ժամը 10 ին քաղաքի ամէն հասարակութիւններէ ընտրելագոյն բազմութիւն մը կրկին յարկերը դարձած էր։ Քիչէն նուագածուաց խումբը հիշեց առաջին «վալս» և պարտէրներու ճարտարադրոշմները յառաջ նետուեցան՝ շատափող շարժումներով, արագաստ քայլերով՝ նուագի ամենազուարթ ելեկտրոնի հետ միջնու։ Համար կարծես, մարթնող միջի ևս պատուական պէս պատ տեղով։ Հաղիւ հազ գաղթիւ էր առաջին պարը և ահա հանդիսակներու մէջ մեծ շքանշ մը բաւեցաւ և նուագածուաց խումբը համախիտ քայլերով հնչեցնելով՝ վաճաճ վալի խաղի ընթացքը փառայի դաշնու-

ար ծանայց։ Սիրտիւ և համարակից ընդունելութիւն մը եղաւ ամէն կողմէն։ Վաճաճութեան, որ իսկոյն առաջնորդուեցաւ յատկապէս իրեն համար վայելուչ իմն կահաւորած սենեակ մը։

«Վալս»ը կարծես պարերու ազանդերն է, զի անով աւելի ընդհանրապէս կը դրդուի պարի եռանդը։ Ստուգիւ ասոր կը յաջորդեն քանի մը շրջան պարեր, որոնց ամէն ոք կը մասնակցի խանդաւառ և ոգևորեալ։ Սակայն «քառալից»ը, որ իրեն յատուկ վիճակներն և շուքն ունի, իրապէս սքանչելի կը լինի կը կազմուի քառակողմ մը, որու նազելի տիկներն և օրիորդներու մէջ։ Զմիւռնիոյ Հայ ընկերութեան երբեակ գահարները արդէն ըստ ինքեան կ'արժեն քառակողմ իրենց ամէն բարեմասնութիւններով, և ուստի կրկին ու կրկին շուք և փայլ կուտան պարին ու հանդիսին։

Մի և նոյն շուքն ու եռանդը կը փայլին ամէն պարերու մէջ և մինչև իսկ հեռագահէ առաւել կը վաւերն։ Ազգէն ամէն ինչ առայս կը մէկը, ընդարձակ առաւելք և ընտելագոյն ընկերութիւն։ Մինչ շքեղ արդու-գարդը բազմաթիւ հմայելի կը նշմարեն տեսարանը, արծաթ, ոսկի, բեհեզ գիւրակ ամէն կողմ արեւելեան ճոխութեամբ և արեւմտեան ճաշակով կը փայլեն։ Իսկ գահար, շուքն ու աղամանդ սենթիւ ճրագներու բացերը ցոլացնելով՝ բնաւոր կայծեր կ'արձակէին։ Երկու չողակներն ալ մի ագամանդեայ մանեակներու, զոյգ մը տկանակալ գիւնդի, մի ահագին կանանց զմեռեալի և չողակեայ սարսուղի, որոնք ինչքան փայլում մայնքան ալ շնորհալիր գոյածածուած, շող ու ցոլացումը բազմաթիւ տկանակալ էին։

Այլ հայկական խոյր ու սեւեռ ամէն գահարներէ բնաւ առաւել կը վաւերն և վահագանած սիւսեր ամենէ անգին և հաղուա դիւտ անգամանդներէ իսկ աւելի փայլում և ճոխ կը թուէին։ Հոս գեղեցիկ վարդերու քով՝ ոսկին կը նորմանար։ Հոն կարապի ծածկակի մը մօտ արծաթեղ կը միտադէր։ մէկ կողմ ծառի աչքի ամենէն խաւար պարերը կը հրաւառէին, իսկ արդիւն կ'արձարակ շուրթերը՝ կը սփռէին մեղմ ու բընքուչ ժպիտներ, որոնց հոսն ու լոյսը թերեւս գարնան շիկուկաւոր վարդերն իսկ չունէին։ Յուրճաւոր հարկերու այս խմբին մէջ ուր ուրեքն կ'ալիւրէ մը իր նոճի հասակով գեր վեր կը բարձրանար և իւր ամէն շնորհիւ կը պարզէր կլեռապալայի նուրբ ու գիւրաթեք իրան մը։ Յուրճաւոր հարկեր անչէն քաղաքի մը հիւրերը չէին, այլ Արիմոյսի բնիկներ միայն, որոնց մերթ ընկերացող և մերթ շուրջը բարբոջ շքանշազարդ ալ երես նուազ սպանակներն իսկ գանձը պաշտելու և իրենց հնազանդելու կողմ ու պատրաստ էին։ Այդպիսի տեսարանը դիտելի էր և անոր պատկերը քանի սրահին բազմաթիւ հայելիներուն ու բնական ջահերուն մէջ կը ցոլար և անհունապէս կ'անդրադարձ-

նար, բոլորովին դիւթիւ և մեղալան կը լինէր։ Սակայն ինչ որ գլխաւոր հրապարակը կը կազմէր այս սիրուն տեսարանին, գեղի ու փայլի այս ընտիր հաւաքածոյին, հայկական համեստութիւնն էր, որ վերուստ ի վայր կը քողարկէր՝ զայն առաւել սրտագրաւ և ցանկալի ընծայելու համար։

Բնական է այլ ևս երթագրել թէ ժամերը անդալապէս կը սահէին հոն և ոչ ոք լուսնալէ առաջ կ'ուզէր հեռանալ։ Վաճաճ վալին իսկ չորս հինգ ժամէ աւելի մնաց, և պարահանդէսի Յանձնաժողովը Պատ. անգամներուն իր զբաղած անհուն գահարներով իրեն և հաճոյքը կրկին ու կրկին յայտնելէ ևս մեկնեցաւ, մեկնման պահուն նորէն լուսելով «Համալից» քայլերդէն։ Իսկ միւս շուրջ հանդիսակները, որոց մէջ կը գտնուէին ազգային և օտար աշխատարաններէ գտնուող քաղաքիս գլխաւորական հրամանատար Յէրիք փաշա, Տէֆիլէրտար պէյ, ընդհ. գահաւանազ Տիրան Եֆէն աի Սէնան, ալաուրին յարաբերութեանց տնօրէն՝ Ալմանակ Եֆէնաի Կոշտանդ, Ալայ պէյ, երկու թագաւորութեանց նախագահներ և անգլիական, ռուսական ու հիւսիսեան հիւպատոսներ, այլ և այլ հիւպատոսաւաններու պաշտօնակներ ևս, ժամէն հոգնին միայն մեկնեցան։ Խաղամունքու համար այս ժամը քիչ մը ևս երկարածուեցաւ, մինչև որ անոնք ալ իրենց կարգին ցրուեցան՝ յագնած այլ ոչ կշտացած (խաղալէ), և կ'ընդեր ոչ այնքան ուրախ, որքան կը թուածներ՝ տխուր ու վշտաբեկ։

Այսպէս կը վերջանայ պարահանդէսը, որ իր շքեղութեամբ հանդերձ արդիւնաւոր ալ կը լայն գիւ ամէն ծախքէ գտն ի նպատակ Աղղ. Հիւանդանոցի 330 ոսկեղ զուտ արգիւնք մը կը թողու։ Պարել, զրօնուլ, բնալի քաղցրաւեցներով և աղիւ բնալիքներով առատօրէն մեծարել բազմաթիւ հիւրեր և ձեռք բերել գումար մ'ալ, որու հաւասար հանդէս թողած չէ տեղս, յաջորդութիւններու գիւրադրին է և յիշենք թէ՛ ինչպէս ամէն ազգային պարահանդէսներու, նոյնպէս և այս անգամի ամէն յաջորդութիւն Աղալթաւաններու և Եսայեաններու հովանաւորութեան ու ջանից կը պարտաւորենք, որոնց այժմ կը մշտնայ Մեծ. Ստեփան Նուագարի անվանդ. աշխատութիւնն ևս։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԷ

— 0 —

1081ԷԼ. Մարտ 12.

Քաղաքիս մէջ կը գտնուին գրեթէ երեսուն հինգի չափ ազգայիններ մեծու մասամբ երիտասարդ և ազգավառ։ Սոքա իրենց համեստութեամբ և աշխատասիրութեամբ լաւ տաղաւորութիւն ցղած են ուրիշ ազգերու վրայ։

Մարտ 9 ին, ուրբաթ օր, պատուելի Անգլո-ստեան քաղաքիս Հայերն այցելեց։ Նոյն երեկոյ ժամը 9 ին ժողով մը ունեցանք միտակաւ եկեղեցիի մը մէջ ուր Պատ. Այգելու շատ

աղղու խօսքերով քաղաքեց զմեզ խրատելով որ աւելի ջանանք բարի վարքով յառաջանալ ու ընկերակախութեան օգտակար ըլլանք։ Գաւալի է սա սարազայ որ տեղւոյս բոլոր Հայերն լուր չունեցած ըլլալով՝ Հիւպատոսան ներկայ լինել սա փառաքելի գումարման։ Պատուելի Անգլո-ստեան շարժութիւնը երեկոյն ժամը 9 ի կարգաւորով մեկնեցաւ քաղաքէս, խոստանալով որ երբեք երբեքն այցելէ ու քաղաքէ մեզ իր խրատական խօսքերով։

Ունիմք նաև լուսելու ցաւալի կէտ մը, սա է թէ ուր որ ցորենի արտ մը ըլլայ, հոն անշուշտ որոմ ալ կը գտնուի։ Կը ցաւիմք որ մեր այս փառ խումբն ալ իր որոմն ունի, կայ մեր ազգայնոց մէջ մէկը որոյ բոլոր ջանքն եղած է զազգայինս կողմաւորէ։

ՍՐԱՏԵՍ

— 0 —

ՓՐՕՎԻՏԷՆՍ. Մարտ 23.

Քաղաքիս եղբայրասէր ընկերութիւնն պաշտօնից ընտրութիւն կատարեց իր անցեալ նիստին մէջ։ Նոր ընտիր պաշտօնեայք են Տ. Տ. Սոճարարեան՝ տեսնապէս։ Տ. Ս. Սամուրեան՝ տեսնապէս։ Տ. Յ. Բարսեղեան՝ զանապէս։ Փորձ. ժողովոյ նոր ընտիր անդամներն են Տիրաք Ղազարեան, Մ. Մինասեան և Յ. Բաահակեան։

Պաշտօնից ընտրութիւնն վեց ամիսն անգամ մը կը կատարուի գաղտնի քուէարկութեամբ։

Եղբայրասէր ընկերութիւնն որ օրէ օր առաջ երթալու վրայ է, կը փառաքելի միշտ յարաբերութիւն ունենալ Մ. Նահանգաց Հայ ընկերութեանց հետ, քաղաքեցիւ և քաղաքաւորու համար։

Ի իմաց եղբայրասէր ընկերութեան։ Ատեսնապէս Ս. Ա. Ս.

— 0 —

ՀՐԴԷԼ Ի ՃԱՅՅՈՆ

Կերելի թէ ճարտնիք Կ. Պոլսոյ յատկութիւնը գերազանցել կ'ուզեն, ինչպէս որ յետագայ հեռագրական լուրը կը յայտնէ։

Սան Յիւանիսթո. — մարտ 26. Սիթի օվ Բէդին անուն շոգեհաւոր երէկ հոս հասաւ Չինիլ և ճարտնի զաւրով մեզի լուր բերած է փետր 27 թուականով թէ նոյն օրը, Թոգիս անուն քաղաքին մէջ հրդէս մը պատահելով 1500 տուն հրկեղոյն ճարակ են եղեր և 78 ալ ըստ մասին աւերակ են եղեր։ Նաև 2 մարդ մեռեր և 25 հրդէսալիջոյց (թուրուսկաւ) վիրաւորներ են։ Առջի օրն ալ 187 տուն այրեր և մարտ 3 ին նմանապէս 860 տուն այրեր է։

— 0 —

Կ. Պոլսի փետր. 20.

Ուսումնական Սորհուրդն իւր վերջին նիստին մէջ զբաղեցաւ Տիրապար—Վարժարանի հաստատութեան խնդրով և որոշեց այս նպատակին յատկացնել Մայր վարժարանը, սուս մանկելով մատակարարութեան հիմնական սկզբունքներն։

— 0 —

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆՆԵՆՈՒԿ ՄԸ

Մայր մը՝ իւր զաւկին քաղաքավարութեան վրայ դառ մը տալու մտօք՝ զնա օր մը կը յանդիմանէ, ըսելով։

— Զաւաւս՝ մեծ անբարեբաւութիւն է մէկու խոսակցութիւնը ընդմիջել, ինչպէս որ քաղաքիս մարտը երբ ևս կը խօսակցելի Տիկին Թորոսեանին հետ։

Տղան. — Շատ լաւ, մայրիկ, բայց ինչ կ'ընայի ընել. թող տայի որ քոյրս զիս կը ամբար, մինչև որ դուք խօսքը կարելի. մանաւանդ երբ երկու կնիկ մէկ տեղ կուգաք, ալ խօսքերնիւ կարելիք չունի։

ԲԱՆՍՈՒՐԱԿԱՆ

ԱՐԱՔՍԻԱ

ՎԱՐԺՈՒՅԻՆ

ՏԻԿԻՆ ՍՐԲՈՒՂԻ ՏԻԻՍԱՐԻ

ԳԼՈՒԽ Գ.

Մինչ այս խոսակցութիւնը տեղի կ'ունենար, ահա ստուար խումբ մի գիտական արարկանց որք փողոցէն կ'անցնէին զուարթ ազգականներով օգր թնդանկելով:

Օրիորդն բնագոյմար պատուհանէն դուրս հայելով տեսաւ յանկարծ թէ իւր ընկերուհիներէն մին դէպ իրենց տունը կ'ուղղուէր, և զայդ փութաց ձորն խնայունելու: Տիկինը յազուաէմով ընթացաւ ի հապճեպ դէպ ի սեղանն ուր դրած էր հացն ու պանիրը, և զանոնք մէջ տեղէն վերցնելով ընդ փողի՝ զուարթ դիմօք ընդունեցաւ զՆիւր իւր գտնար:

Սա՛ պարզ և սիրուն երիտասարդուհի մ'էր, խարտեալ և թարմ, խոսքերուն և զգացմանց մէջ անկեղծ: Բազմն այնչափ իրեն ժողտած էր մանկութենէն ի վեր որ կարծես թէ պէտք չէր ունեցած երբեք ստեղծելու մարդկանց: Գոհ կոյն էր որ լիաթօք կը վայելէ գարունը իւր բարձունքով և կը հրճուի նորա երգերով ու գոյներով: Ինչպէս և կը վայելէ կեանքն իւր հանգարտ զուարթութեամբ: Միակ զուակ հարուստ ծնողաց՝ նոցա յայտն էր և լցար: Անդորր կենաց և գոհունակութիւն, չափաւոր ձիւքեր մտաց և առատ գանձեր սըրտի, միշտ զուարթ կերպարանք մի, ահա պատկերացած կը լինի մասամբ մեր աչաց՝ օրիորդ վարդանոյշ Երանեն:

Մանկութեան ընկեր Արաքսիայի՝ բարեկամութիւնն աճած էր իրենց հետ: Երբ վարդանոյշ բացառիկ զուարթ օր մ'ունէր տօնելու առաջին հրաւրեալն Արաքսիան էր: Եւ երբ սա անուր էր, բարեկամ կուսին աշխոյժ կերպարանքին վրայ վայրկեանական մութ քող մի կ'անցնէր:

Հոգի մի օր չէ տատալած չ'ըմբռնէր ըստ բաւականի սլաց ցաւը քանի որ հայրն անոր մականութիւն կը հասնէ: Ո՛ր գուշակ նա թէ մէն մի ծաղիկ սրտի վշտով ձեւացած է, թէ փոխանակ լուստու և հարթ յատակի՝ սիրտը խաւար և խորունկ խոռոչներ կը պարունակէ, քարանձաւներու նման ուսկից բանտարկեալ հոգի սաստիկ սուլելով դուրս կը ցայտէ, նոյնպէս և բանտարկեալ հոտաշը սե խորշերէն վիճելով, մանչելով շուրջ կը ծայլի:

Թէ և Տիկին վարամանն ամեն ճգնաժամ կը ջանար ծածկել իրենց չքաւորութիւնը օտար աչքերէ, սակայն խիստ անկատար կերպիւ կը յաջողէր: Գի աղքատութիւնը հրէշ մ'է որ իւր սոսկալի գլուխը կը ցըցուէ անոնները կրծքէն, այնչափ զրկանքն և նօթութիւնը կը գըրգռէ զայն:

Բայց եթէ նշմարելի էր ամենուն այն ընտանեաց նեղ վիճակը, ոչ ոք կը գուշակէր սակայն թէ յետին աղքատութեան հասած էր այն, այնչափ Տիկինը մեծամեծ խօսքերով ջանադիր էր իւր բուն վիճակը ծածկել:

Առստի Օրիորդ վարդանոյշ ընդոտ քայլով սենեկէն ներս մանկելով, և Տիկինը որ իր ամուսինը բա-

ւելէ վէճը, մ'ոչ ոչ իւր ընկերուհիներն անհամբեր լինելով անոր հաղորդելու ուրախութիւնն որ լիապէս գրաւած էր իւր սիրտը:

— Գիտե՞ս, սիրելիս, ինչու եկած եմ, ըսաւ:

— Ոչ, պատասխանեց Արաքսիան:

— Ուրեմն կ'իմացնեմ քեզ թէ այս գիշեր մտերմական երեկոյթ մը ունինք ուր երեսուն կամ քառասուն անձինք ներկայ պիտի գտնուին, և եկայ այժմէն զբեղ տուն աննկու, և թէ Տիկին մայրդ չ'ընդգիմանայ:

— Մանաւանդ որ սիրով կ'ընդունեմ հրաւիրդ, աղջիկս, ըսաւ Տիկինը: Արաքսիան սշինչ ունի ընելիք հոս, ազատ է նա: Թո՛ղ երթայ զուարճանայ, գի մենք իւր հօրը հիւանդոտ վիճակին պատճառաւ ոչ հաջկերով տալու և ոչ երեկոյթ մ'ունենալու կարող ենք:

— Որչա՛փ ուրախ եմ, գոչեց վարդանոյշ, ուրեմն պիտի ընկերանա՞ն ինձ արդ, Արաքսիա:

— Գիտես, սիրելիս, յարեց խեղճ կոյն, որչա՛փ հաճելի է ինձ հաղգանուիլ ոչ թէ այլոց ընկերութիւնը վայելելու համար, այլ պարզապէս քուկինդ, բայց անհնար է ինձ սիրուն հրաւիրք ընդունիլ այսօր, քանի որ հայրս անկարող է

ՕՐ. ՎԱՐԴԱՆՈՅՇ

տեղէն շարժիլ, և մայրս ինձ ընկերանալ: Այսպիսի խորհրդաւոր գիշեր մի անպատշաճ է որ աղջիկ մի իւր ծնողքը թողու տանձին՝ այլուր գրօսանք որոնելու համար:

Հայրն ու մայրն միտքերան բողբոջին, վարդանոյշ բիւրիցս կըրկնեց իւր աղբրածքը, բայց Արաքսիա հաստատ մնաց իւր որոշման մէջ:

Վերջապէս երբ վարդանոյշ տեսաւ թէ անհնար է իւր բարեկամուհւոյն միտքը փոխել՝ տխուր գիւմօք ելաւ տեղէն մեկնելու գիտաւորութեամբ: Կը հիւանդ անոր ծընողները զգացմանց վրայ իրօք, բայց կը ցաւէր զայն մոռնակից չ'ընելուն իւր ուրախութեան:

Մինչ հրաժեշտի ողջոյնը կուտար երիտասարդուհին, Տիկին վարամանն ըսաւ անոր:

— Եթէ հրաւիրեալներ չ'ունենալիք այս գիշեր դեք վար կը գնէի մեզ հետ Բարեկենդան ընելու:

Օրիորդն շնորհակալ եղաւ այդ քաղաքավարական բառերուն համար առանց մոռնիլ անցընելու թէ իւր սիրելի ընկերուհին հանգերձ ընտանեօքն միայն պանիրով ու հացով պիտի հանդիսագրէին Բարեկենդանի վերջին գիշերը:

(Շարունակելի)

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՅԼԱՅԻԿ

ԳՐԵՑ

Բ. Յ. ՎԱՐԴԱՆԿԵԱՆՑ

Այս անուամբ 247 տունէրէ բաղկացեալ պարզ դրարար լեզուաբանահիւստութիւն մը ի լոյս եկաւ, որ բնութենէն փաստելով, Աստուծոյ մը գոյութեան անհրաժեշտ ըլլալը կը ցուցնէ:

Գին 15 սենթ: Փոստի ծախքը հեղինակին վրայ է:

Դիմել առ
P. H. Vartoguan,
112 Madison St.
NEW YORK,
U. S. America.

ՀՐԱՌԻՐ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Գործ. Ժողովու կը փութայ ծանուցանել Միւթեան անդամոյ թէ յառաջիկայ սովորական նիստն տեղի պիտի ունենայ շաբաթ, մարտ 29, ժամը ճիշդ 8 ին կէս օրէ վերջ, յիսուրդն Ըստար Հօլ, անկիւն 5 րդ Ալլընի և 7 րդ փողոց:

Երեկոյեան ատենադահլն պիտի ըլլայ Տիար Մ. Մ. Մանկատարեան:

Ի Գիմաց Գործ. Ժողովոյ:

Փ. Մ. ՍՅՎԱՏ Գ. ՏԻՈՆԵԱՆ
Քարտուղար Սթուակալ
Նիւ Եորք Մարտ 19, 1890

ՍԱՐԳԻՍ ՅՈՒՂԱՆՆԻՍԵԱՆ

Ներածիչ

Արեւելեան ամէն տեսակ ուտելիքներ եւ ըմպելիաց, եւ մանրակաւաւ տեղական:

Յղվաշինկըն ըսմիթ. եւ 212 Էլսթրիթ ըսմիթ, Նիւ Եորք

ՕՐԻՈՐԻ ՐՕՁԻ ԳԼՈՐԳԵԱՆ

Տիկնանց եւ Օրիորդաց վերաբերեալ ամէն տեսակ զգեստներ ու հանդերձէններ ձեւող եւ կարող առանցնակարգ դերձակուհի Թիւ 426 Երրորդ ավինիւ, Նիւ Եորք: Կը ծանուցանէ յարգանք իւր հայ բարեկամուհեաց թէ ինքն իւր երկար փորձառութեամբ Փարիզեան և տեղական նորութեանց համաձայն (մոտա) ամէն տեսակ հագուստներ կը ձեւէ և կը կարէ խիստ գոհացուցիչ պայմաններով և չափաւոր գններով:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԸ

Այն ամէն Հոյերն որք կը փափաքին դրամ զրկել իրենց բարեկամաց թէ Կ. Պօլիս, թէ Պէյրութ, թէ Իզմիր թէ Հալէպ և թէ Յունաստանի ու Թուրքիոյ մէջ մէկ կողմը, Չէք Պանք դրամատան փոխանակադիրներն պիտի գտնեն ամենաազատ, հով, ամենաթան և բաւարոյն:

Է. Ճ. ՄԱԹԻՆՈՒՍ Ը ԸՆԿ.

Սեղանաւորք
Թիւ 2 Վօլ Բոթրիթ,
Նիւ Եորք

Յ. ԸՇՈՒԱՊ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

Գոհարներու, ժամացոյցերու ևն. ևն.

Թիւ 431 Փալլաիտ Ալլընի, Կրիֆիթ Հ փողոցին մօտիկ
Ճէրզի Սթիթ, Նիւ Ճէրզի:

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մ. Նահանգաց (Նիւ Եորք քաղաքէն դուրս) Քանաուայի ու Մէքսիկոյի համար:

Տարեկան Երկու տարար

Ուրիշ երկրներու համար՝
Երկու տարար և կէս

Թղթատարութեան ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Բաժանորդաց ինն է կանխիկ վճարելի: Ծանուցումներ կընդունուին գովազուցիչ պայմաններով:

Նամակ կամ, ծրար դրկել հարկ է հետեւեալ հասցէին:

To The Editor of THE AZADOUTIAN
100 Centre Street,
New York City.

PUBLISHED EVERY THURSDAY

At No. 100 Centre St. New York City.

TERMS TO SUBSCRIBERS, Free of Postage in the United States (outside of New York City limits) and in Canada and Mexico:—

One copy, one year \$2.00

Remittances made payable to and all communications addressed to The Editor of The "Azadoutian", 100 Centre Street, New York City.

NOTICE TO ADVERTISERS.

There are about ten thousand Armenians in the United States, and their number is fast increasing by fresh arrivals.

These Armenians have, like other folks, their own needs and requirements to be supplied. As they are generally ignorant of the English language, a newspaper is published in New York, at 100 Centre St. in their own vernacular for their especial benefit and convenience.

An edition of 1,000 copies is issued weekly for the present, with the expectation of doubling that number shortly, since its circulation will embrace all parts of the world wherever Armenians are found.

The Armenians being an industrious and very thrifty people, are fond of home comforts and civilized luxuries, the advertising public will therefore do well to take notice of these facts and secure their trade and patronage by advertising in the "AZADOUTIAN" (Liberty) at a following very moderate

RATES

A space of 1 inch at \$1.50 per insertion.

The same over THREE insertions, at \$1.00 per ins.

For more space, at the same rates and for continued insertions, satisfactory discount will be allowed.

Your patronage is respectfully solicited.

ԴԵՂԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՆ Մ. ՏԱՏԸՐԵԱՆ

Դեղարանիս հիմնական օրէնքն է մի միայն առաջին կարգի դեղագործութիւն: Դեղագործին ամենայն զգուշութեամբ կը պատրաստուին:

Հայոց համար ընդհանուր գինէն յատուկ գեղջ կը լինի:

213 Երկրորդ Ալլընի, 13 րդ փողոցի անկիւնը, Նիւ Եորք:

P. CHANKALIAN,
MERCHANT TAILOR.

455 Palisade v. Bet. Griffith & Bower Sts.
Jersey City Heights, N. J.

ՀԱՅ ԲՈՂՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՆՑԵԱՆ ՈՒ ԱՊԱԳՍՑՆ
Կը վաճառուի խմբագրութեան քով: Գին 20 սենթ կանխիկ: